

Oikeusministeriö

29. 03. 2010
ad H, H, Oog
Lavo

Helsinki/Lahti 26.3.2010

Oikeusministeriö

Kirjaamo

PL 25

00023 Valtioneuvosto

oikeusministerio@om.fi

Lausuntopyyntö mietinnöstä OM 3/2010: Rasistiset rikokset

Päätoimittajien yhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa rasistisia rikoksia koskevasta työryhmän mietinnöstä.

Työryhmä esittää pääsääntöisesti hyväksyttäviä muutoksia lainsäädäntöön. Työryhmä on paneutunut kiitettävästi myös sananvapauden turvaamiseen. Sen esittämät sananvapautta turvaavat varaumat ovat välttämättömiä, jotta yleisön oikeus tietojen saantiin ja mahdollisuus vallankäytön kontrolliin säilyy. Jos varaumat poistettaisiin, kantamme muuttuisi jyrkän kielteiseksi.

Päätoimittajien yhdistys esittää, että myös uuteen, törkeää kiihottamista koskevaan 11:10a §:ään lisätään vastaava varauksena kuin 11:10.2 §:ssä on: "Kiihottamisena kansanryhmää vastaan ei pidetä sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen lausuntojen, kuvien tai tiedonantojen levittämistä yleisön keskuuteen tai asettamista yleisön saataville, joiden esittämistä on pidettävä hyväksyttävänä tieteessä, taiteessa tai näihin rinnastettavassa julkisessa toiminnassa taikka ajankohtaisten tai historiallisten tapahtumien selostamiseksi."

Työryhmä tosin mainitsee mietinnössään, että kiihottamisrikosten yleisten edellytysten on oltava olemassa, jotta törkeää tekemuotoa voidaan soveltaa (s. 55). Epävarmuuden poistamiseksi olisi kuitenkin syytä selvästi todeta, että mainittu varauksena on voimassa myös kvalifioitussa tekemuodossa.

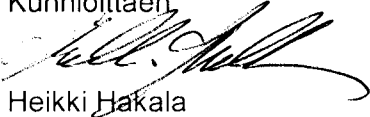
Oikeushenkilön rangaistusvastuun osalta Päätoimittajien yhdistys toteaa, että työryhmä ei ole mietinnössään lainkaan pohtinut sitä mahdollisuutta, että sananvapauslaissa säädetty päätoimittajarikkomus ja nyt ehdotettu oikeushenkilön rangaistusvastuu toteutuvat yhtä aikaa. Tällainen tilanne on ainakin teoriassa mahdollinen. Media-alan yrityksiä ja niiden johtoa ei kuitenkaan pitäisi asettaa tässä suhteessa tiukempaan kontrolliin kuin muita yhteisöjä.

Päätoimittajien yhdistyksen mielestä yhteisöille ehdotettu ankara lisävastuu ei muutenkaan ole täysin ongelmaton. Työsyrynnän ja ihmiskaupan kaltaisten rikosten yhteydessä yhteisörangaistuksen ymmärtää. Sen sijaan on vaikea nähdä, miksi yhteisörangaistus pitäisi tuomita esim. rasistisen kunnianloukkauksen tapauksessa. Rasistinen motiivihan on jo sinällään rangaistuksen koventamisperuste.

Rasistisesta kunnianloukkauksesta tuleva yhteisörangaistus tuntuisi oudolta, koska kunnianloukkaus tuskin voi kuulua minkään yrityksen toimintakulttuuriin, toisin kuin vaikkapa ihmiskauppa tai työsyryntä. Viime mainituillahan voidaan pyrkiä saamaan etua kilpailussa muita alan yrityksiä vastaan, mutta rasistisista kunnianloukkauksista etua on vaikea edes kuvitella saavutettavan.

Esim. tavallinen ja törkeä kunnianloukkaus ilman rasistista motiivia jäävät niin paljon vähemmälle oikeussuojalle, että oikeushyvät eivät enää tunnu olevan tasapainoissa keskenään, jos rasistinen motiivi tuo koventamisperusteen lisäksi mukanaan myös yhteisörangaistuksen kunnianloukkauksissa.

Kunnioittaen

Heikki Hakala

puheenjohtaja

Päätoimittajien yhdistys